

Vážení čtenáři,

v tomto Zpravodaji bude výjimečně uvedena krátká povídka. Tímto příběhem Vás chceme pozvat k návštěvě Naučné stezky „Svatá hora“, jejichž zastávek č. 9 a 11 se tento příběh bezprostředně dotýká. Snad se to stane vhodným námětem pro začínající jarní turistickou sezónu. Propagační materiál obdržíte v Informačním centru v měsíci Březnu.

Krutá válečná klání druhé poloviny 19. století za sebou zanechávaly deseti tisíce životů mladých mužů. Bohužel, tento způsob řešení politických sporů byl zejména v západní Evropě pokládán za zcela normální, ne-li samozřejmý. Příkladem toho může být válka prusko – rakouská, která na českém území vyvrcholila dne 3. července roku 1866, bitvou u Hradce Králové. O pohybu vítězných pruských a poražených rakouských vojsk po území našeho regionu vypráví následující příběh:

PRINC, KTERÝ PLAKAL

Anička Kopečná se probudila do vlahého letního dne. Otevřela dokořán malé okénko, kterým se již do světnice prodíraly sluneční paprsky začínajícího léta, a náhle posmutněla. Uvědomila si, kolik povinností ji dnes čeká, co všechno musí ještě obstarat. S rodiči a pěti mladšími sourozenci žila v Milešíně, v malé truplové chaloupce s doškovou střechou, dvorkem plným drůbeže, s kravkou a kozami v malém chlívků. Pro jedenáctiletou dívenku z toho plynulo povinností víc než dost.

Když si pročesávala své plavé vlasy – jemně se poušmála. Náhle se zachvěla, snad prvním pocitem probouzejícího se ženství. Vzpomněla si na svůj noční sen, ve kterém za ní k lesu přijel krásný mladý princ na vraném koni. Zнала jej z pohádek vyprávěných již dříve maminkou před spaním, pro kterou byly tyto vzácné chvíle s dětmi únikem z každodenních starostí. Ještě na něco se těšila. Maminka jí dovolila, že zítra odpoledne, až bude s prací hotova, může jít s ostatními dětmi na lesní jahody, na paseku k hájence.

Toho dne již od rána dokončoval římsko-katolický kněz P. František Trojan, správce heřmanovské farnosti, písemnou přípravu na své nedělní kázání. Ve své útulné pracovně v přízemí zdejší prostorné fary pobýval nejraději. Nyní, v tomto ospalém letním odpoledni dne 10. července roku 1866, naplňovalo místnost nesnesitelné dusno. Chystal se farníkům vyčinit za jejich neustálé protesty kvůli odváděným desátkům, které začaly již za jeho předchůdce, faráře Stessera. Nebyl si zcela jist, zda činí dobře, věděl, že zdejší sedláci to nemají v těchto nepokojných časech vůbec lehké – a nyní zase ta nešťastná prusko – rakouská válka. „No, nedá se nic dělat, říct jim to musím, vždyť ty revoluční události v osmačtyřicátém zanechaly stopy na zbožném lidu i v těchto končinách“, pomyslel si.

Náhle se rozlétly dveře a do místnosti vtrhl mladý Zeman, sotva dechu popadaje: „Otče, mám Vám vyřídit od křižanovského kaplana, že „Prušáci“ porazili Rakušany někde u Hradce, devátého prý už byli ve Žďáře a nyní se hrnou dále do

nitra Moravy. Slídí po poraženém rakouském vojsku, drancují a rekvírují. Co nevidět budou v Křižanově a zítra možná u nás, v Heřmanově. Máte se se starostou na to připravit“. „Rychle běž za ním, sežeň ho a potom objed' také ostatní vesnice naší farnosti“, řekl farář, náhle vyrušený z odpolední siesty. „Za co nás Pane Bože trestáš“, zanaříkal.

Do půl hodiny byla náves plná lidí, radících se v nastalé panice co a jak. Na doporučení faráře a starosty se rozešli a ve velkém spěchu začali všechno cenné zazdívat a zakopávat.

Následujícího dne, 11. července roku 1866 dopoledne, krátce před jedenáctou hodinou, se Hansi Müller, mladý, urostlý pruský poddůstojník, pohupoval v sedle svého vraníka, kodrcajícího se pomalu a unaveně po hrbolaté cestě v dlouhém stoupání od Křižanova k Heřmanovu. Nahlížel do poničené mapy a přemýšlel nad svěřeným úkolem. Jel v čele menší jezdecké hlídky vyčleněné ze skupiny asi 50 dragounů, pátrajících po zbytcích rakouského vojska. Po doplnění zásob - které často ze strany jeho vyhladovělých, otupělých, bitvou a dlouhými přesuny unavených, vojáků přecházelo v drancování - se měli utábořit v lese jižně pod vesnicí a po krátkém odpočinku se přesunout na nedalekou císařskou silnici. Již nyní měl obavy. Tohle násilné rekvírování se mu veskrze přičilo. Extrémnostem se vždy snažil bránit, často ale marně. Někdy ty své chlapce i chápal: „To všechno ta zpropadená válka - zatracená a nesmyslná, ta z nich dělá zvířata“. V tom se přehoupli přes vrchol kopce a uviděli pod sebou vesnici s kostelíkem uprostřed, skrytou v údolí zvlněné krajiny, s širokým, na sever otevřeným obzorem, umožňujícím nádherný výhled. „, Tak to je ta Morava“, pomyslel si, „skutečně krásná zem!“.

Když dorazili na heřmanovskou náves bylo už po jedenácté a slunce začalo nemilosrdně pálit. Po vesničanech požadovali oves, seno, vejce, chléb, pivo a kořalku. Poručili jednomu sedlákovvi, aby odvezl zrekvírované věci do Dolní Libochové, na jedno ze zásobovacích shromaždišť pruské armády.

Kněz, aby uklidnil vystrašené lidi, dal otevřít vrata na farský dvůr, vyšel důstojníkům vstříc a zeptal se, co ještě požadují. Chtěli pouze čtyři láhve vína, a když je dostali, odjeli. Ještě však zdaleka nebyl všemu konec. Druhý den ráno se ozvalo netrpělivé klepání na boční vchod. Přítomný důstojník pozdravil a od vystrašeného pana faráře požadoval mapu Moravy. Když ji obdržel, slušně poděkoval a odešel. Chvíli na to přijela „nepřátelská“ jízda. Hnali s sebou koně, vnikali do domů, ze kterých vyváděli krávy, chtěli peníze a potraviny, domáhali se jich i šavlí. Odpoledne se vesnicí přehnalá pěchota, směřující od Moravce přes Křižanov, Velkou Bíteš a Brno někam do prostoru Mikulova, kde se měla pruská vojska shromáždit před zamýšleným pochodem na Vídeň. Od tohoto záměru však pruské velení nakonec ustoupilo.

Když přišly milešínské děti na paseku u hájovny, bylo již pozdní odpoledne. Přesto věřily, že své hrníčky brzy naplní voňavými jahodami, které letos dozrávaly

později, kvůli chladnému jaru. Jahod opravdu rychle přibývalo. Anička náhle zahlédla v dálce mezi stromy dvě postavy, které se k nim rychle přibližovaly. „Snad to nejsou zase ti panští hajní, kteří nám už jednou všechno sebrali a ještě nám chtěli napráskat“, pomyslela si. A vskutku byli to oni. „To jste zase vy - spratci z Milešína, vám to posledně nestačilo“, zařval jeden z nich, „dejte to všechno ihned sem“ a už, už napřahoval ruku na Aničku, když ho náhle vyrušil dusot koní, který se nesl tak hrůzostrašně, že se děti začaly strachem třást – i hajným nebylo do smíchu. Děti ještě nikoho neviděly, když lesem zaburácel mužný hlas: „Lass die Kinder, du Kerl!“ V dětech by se krve nedořezal. Anička se otočila po hlasu a úžasem oněměla: Náhle tu byl on, ten princ z pohádky. Seděl na černém koni, oblečen v modrém kabátci se zlatými knoflíky, šedými kalhotami a bílým řemením.

Hansi Müller v uniformě pruských dragounů mohl dětem skutečně připadat jako pohádkový princ. Seskočil s koně, Aničku, která byla nejbliž, pohladil po vlasech a spolu se svými vojáky se posadil mezi děti. A tak se náhle pruští vojáci stali ochránci českých dětí před zlými českými panskými hajnými.

Ještě několik dalších dní docházely děti z Milešína na paseku mezi vojáky, přinášely jim jídlo i drobné pozornosti a těšily se jejich ochraně. Až přišlo poslední společné odpoledne. Hansi byl poněkud neklidný, když k Aničce přistoupil:

„Než odjedeme, musím ti něco říct“, mluvil slušnou, trochu lámanou češtinou, které se naučil při svých dlouhých taženích českou zemí. „Mám doma také takovou dcerku a nevím, jestli ji ještě uvidím - válka je zlá a krutá“. Sejmul s krku řemínek s malou panenkou, dal ho Aničce a pohladil ji po tváři. „To máš ode mne na památku, dala mi to moje dcerka pro štěstí“ a v očích ostříleného vojáka se zaleskly slzy. „Až budeš velká a najdeš si sama toho svého prince - vzpomeň si někdy na mne“, řekl a políbil ji do vlasů. To bylo naposledy, kdy Anička svého plačícího prince viděla.

Znovu se v dáli ozval dusot koňských kopyt. To se od Heřmanova hnala skupina dragounů v jiných, cizích uniformách, která se náhle, nic netušíce, ocitla v palbě zdejších, na okraji lesa ležících „prušáků“. Dětem se ještě podařilo z lesa utéct a většina dragounů byla pobita.

Ten večer nemohla vystrašená Anička dlouho usnout. Až vyrostla, vdala se a sama měla děti, často si se slzami v očích na svého prince vzpomněla...

Dovětek: Pobité dragouny museli najatí vesničané pohřbít. Protože měli odlišné uniformy, rozšířila se zpráva, že zabití vojáci byli Angličané, údajní spojenci Rakouska ve válce s Pruskem. Proto se mezi lidmi rozšířil název pro toto místo - „Anglica“. Angličané však spojenci Rakouska nebyli. Byli to pravděpodobně Sasové, jejich jediní opravdoví spojenci v boji proti Prusům.

Alois Koukola